

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

II. De septiformi spiritu in Christo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

*^o Luc. 17. c aliud dicere deberemus, nisi quod servi inutiles sumus * ? Sed quis eum super hoc convenire præsumeret? Redeunt ad constitutam diem Veritas & Misericordia, anxie plurimum non invento quod desiderabant.

Tunc verò seorsum Pax consolans eas, vos, inquit, nescitis quicquam, nec cogitatis. Non est qui faciat bonum hoc, non est usque ad unum. Qui consilium dedit, ferat auxilium. Intellexit rex quid loqueretur, & ait ^c: *Pœnitent me fecisse hominem.* Pœna, inquit, me tenet, mihi incumbit sustinere pœnam, pœnitentiam agere pro homine quem creavi. Tunc ergo dixit, ecce venio. Non enim potest hic calix transire, nisi bibam illum. Et accersito Gabriele, vade, inquit, dic filiæ Sion, ecce rex tuus venit. Festinavit ille & ait: *adorna thalamum tuum Sion, & suscipe Regem* ^d. Porro venturum regem Misericordia & Veritas prævenierunt, sicut scriptum est ^e. *Misericordia & veritas præcedent faciem tuam.* Iustitia thronum præparat secundum illud. *Iustitia & iudicium præparatio sedis tuæ.* Pax cum rege venit, ut Propheta fidelis inveniretur qui dixerat. *Pax erit in terra nostra cum venerit.* Inde est quod nato Domino Angelorum chorus canebat ^b. *Pax in terra hominibus bonæ voluntatis.* Sed & tunc Iustitia & Pax osculatæ sunt, quæ non modicè videbantur hæcenus dissidere. Prior enim si qua erat ex lege iustitia, non osculum, sed aculeum habebat magis urgens timore, quàm provocans dilectione. Sed nec habuit illa reconciliationem, sicut habet nunc quæ ex fide noscitur esse iustitia. Alioquin quid erat quod nec Abraham, nec Moyses, nec ceteri iusti temporis illius, in obitu suo pacem illam beatitudinis æternæ apprehendere, aut regnum pacis poterant introire, nisi quod minimè adhuc iustitia & pax sese fuerant osculatæ? Ex hoc fanè, dilectissimi, ferventiore nobis zelo sectanda iustitia est. Siquidem iustitia & pax osculatæ sunt, & indissolubile amicitiarum iniere fœdus: ut quicumque testimonium iustitiæ secum tulerit, hilari vultu jam amplexibus latis accipiatur à pace, in idipsum dormiens & requiescens.

IN ANNUNCIATIONE DOMINICA.

SERMO II.

De septiformi Spiritu in Christo.

CONsiderare est, fratres, in solemnitate hodierna Dominicæ Annunciationis, velut amœnissimam quandam planiciem, simplicem nostræ reparationis historiam. Injungitur nova legatio Angelo Gabrieli, & novam Virgo professa virtutem novæ salutationis honoratur obsequio. Antiqua excluditur maledictio mulierum, novam nova Mater accipit benedictionem. Impletur per gratiam quæ concupiscentiam nescit, ut
 Spiritu

In Annuntiatione B. Mariæ, Sermo II. 187

Spiritu superveniente Altissimi, pariat Filium, quæ virum dedignatur admittere. Intrat ad nos eadem porta salutis antidotum, qua venenum serpentis ingrediens, universitatem generis humani occupat. Innumeros huiuscemodi flores ex his facile est legere pratis, sed intueor mediam metuendæ profunditatis abyssum. Abyssus planè imperferutabilis, Incarnationis Dominicæ sacramentum, abyssus impenetrabilis, *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis.* Quis enim investiget, quis attingat, quis apprehendat? Puteus altus est, & in quo hauriam non est mihi. Veruntamen solet interdum superposita puteis humectare linteamina vapor exhalans. Propterea sanè licet irrumpere verear propriæ conscius infirmitatis, frequenter tamen velut super os huius putei expando ad te Domine manus meas, pro eo quod anima mea sicut terra sine aqua tibi. Et nunc siquidem quod (ascendente de deorsum nebula) tenuis ebiberit cogitatio, vobis fratres modicum illud sine invidia communicare curabo, velut expresso linteamine vel exigua refundens cœlestis stillicidia roris.

*Incarnationis
Dominicæ mysterium
abyssus imperferutabilis.*

Quæro igitur qua ratione Filius magis incarnatus sit quàm Pater, aut Spiritus sanctus, cum totius Trinitatis non modo æqualis sit gloria, sed una eademq; substantia? Sed quis cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius eius fuit? Altissimum est mysterium, nec nos oportet temerè super huiuscemodi præcipitare sententiam. Videtur tamen nec Patris nec Spiritus incarnationem in pluralitate filiorum effugisse confusionem, dum alius Dei, alius filius hominis diceretur. Videtur & illud maximè congruum, ut hic specialiter filius fieret, qui filius erat: ne quid esset ambiguitatis in nomine. Deniq; ipsa est Virginis nostræ gloria singularis & excellens prærogativa Mariæ, quod filium unum eundemque cum Deo Patre meruit habere communem, quam sanè periisse constat si non Filius incarnaretur. Sed nec nobis alia dari posset occasio similis sperandæ salutis & hæreditatis, factus primogenitus in multis fratribus, qui unigenitus erat, asciscet eos sine dubio in hæreditatem, quos vocavit in adoptionem. Si enim fratres, & cohæredes. Hic ergò Christus Iesus mediator fidelis, sicut in persona una Dei hominisq; substantiam copulavit ineffabili sacramento; sic & in ipsa reconciliatione consilio usus altissimo, mediam non deseruit æquitatem, utrisque tribuens quod oportebat, honorem DEO, homini miserationem. Hæc enim optima inter offensum Dominum & reum servum forma compositionis, ut nec honorandi Domini zelo servus opprimatur auste iori sententia: nec rursum dum huic immoderatus condescenditur, ille debito fraudetur honore.

Cur Filius potius incarnatus, quam Pater aut Sp. S.

Prima ratio.

2.

3.

Audi igitur & diligenter observa Angelicam in huius Mediatoris ortu distributionem, *Gloria inquitur* ^a *in altissimis DEO & in terra pax*
Sermones S. Bernardi. A a *homini-*

*a Luc. 2. b
Sepiformis
spiritus in*

Christo iuxta
vaticinium
Isaie.

1. Tit. 2.d

e Isa. 11.a
Timor Domini
preferendus
pietati
proximi.

d Psal. 101.a

e Deut. 8.a

hominibus bona voluntatis. Huius denique gratia observationis fideli reconciliatori Christo nec *timoris* spiritus defuit, quo Patri semper reverentiam exhiberet, semper ei deferret, semper gloriam eius quæreret: nec spiritus *pietatis*, quo misericorditer compateretur hominibus. Unde & necessarium habuit spiritum quoque *scientiæ*, per quem timoris pariter & pietatis distributio fieret inconfusa. Et nota quod in primo illo parentum nostrorum peccato tres quidem auctores extiterunt, sed manifeste defuerunt tria tribus. Dico enim Evam, diabolum, & Adam. Non habuit Eva scientiam, quæ, ut ait Apostolus ^b, seducta est in prævaricationem. Verum hæc quidem serpenti non defuit, qui calidior describitur cæteris animantibus, sed pietatem malignus non habuit, qui ab initio factus est homicida. Adam verò pius fortè videtur mulierem non contristando, sed timorem Domini dereliquit, voci illius magis obediens quàm divinæ. Utinam magis timor Domini prævaluisset in eo, sicut de Christo signanter legitur ^c. Quia *replevit eum non pietatis spiritus, sed timoris.* In omnibus enim & per omnia pietati proximorum timor Domini preferendus est, & solus ipse est qui totum sibi hominem debeat vendicare. In his igitur tribus, timore, pietate, & scientia, mediator noster reconciliavit homines DEO. Nam in consilio & fortitudine de manu adversarii liberavit. *Consilio* siquidem pristino jure privavit hostem, data potestate ut manus injiceret innocenti. *Fortitudine* prævaluit, ne violenter posset retineri redemptor, dum victor ab inferis rediit, & vita omnium cum eo surrexit.

Exinde cibatur nos pane vitæ & intellectus, & potatur aqua sapientiæ salutaris. Est enim *intellectus* rerum spiritualium & invisibilium verus animæ panis, confirmans cor nostrum, & ad omne opus bonum roborans in omni exercitatione spirituali. Carnalis autem homo qui non percipit ea quæ sunt spiritus DEI, sed stultitia ei videntur, gemit & lugeat, dicens ^d: *Aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum.* Ecce enim mera & perfecta veritas est, non prodesse homini, si universum mundum lucretur, animæ autem suæ detrimentum faciat. Sed quando id capere possit avarus? Sine causa laborat quisquis ei id persuadere conatur. Ut quid hoc? Nempe quia stultitia illi videtur. Quid verius quàm jugum Christi esse suave? Appone homini seculari, & vide si non magis lapidem quàm panem reputabit, & certè huiusmodi intelligentia veritatis internæ vivit anima, & his est spiritualis cibus. Non enim in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei ^e. Veruntamen donec sapit tibi veritas, non sine difficultate ad interiora trajicitur. Ubi verò cœperis in ea oblectari, jam non cibus, sed potus est, & fine

In Annuntiatione B. Mariæ, Serm. III. 189

sine difficultate intrat in animam, quo videlicet spiritualis cibus intelligentiæ potu sapientiæ digeratur, ne ipsius interioris hominis artubus, id est affectibus siccitate laborantibus, oneri magis sit quàm utilitati.

Ex omnibus ergo quæ salvandis populis fuerant necessaria, nihil penitus defuit Salvatori. Ipse est enim de quo præcinit Isaias *f*: *Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, & requiescet super eum spiritus Domini, spiritus sapientia & intellectus, spiritus consilii & fortitudinis, spiritus scientiæ & pietatis, & replebit eum spiritus timoris Domini.* Illud sanè diligenter attende, quod florem hunc de radice non de virga dixerit ascendentem. Quia etenim si nova Christi caro in Virgine creata esset ex nihilo, quod æstimaverunt nonnulli, non de radice flos, sed fortè de virga dici poterat ascendisse. Nunc autem quia prodiit ex radice, sine dubio ab origine communem probatur habuisse materiam. Nam quod super eum Spiritus requievit, nihil in eo contradictionis fuisse declarat. In nobis enim quia non omnino superior est spiritus, non requiescit, carne nimirum adversus spiritum, & spiritu adversus carnem concupiscente: à quo conflictu nos liberet, in quo nihil simile fuit novus homo & verus homo, qui veram carnis nostræ suscepit originem, sed fermentum verus concupiscentiæ non suscepit.

IN FESTO ANNUNCIATIONIS.

S E R M O III.

Quàm dives es in misericordia, quàm magnificus in iustitia, in gratia quàm munificus Domine DEUS noster. Non est qui similis sit tibi, munerator copiosissime, remunerator æquissime, piissime liberator. Gratis respicis humiles, justè judicas innocentes, misericorditer salvas etiam peccatores. Hæc sunt, dilectissimi, quæ nobis immensa divitis huius patrisfamilias sanctarum testimoniis scripturarum, hodie quidem, si diligenter advertimus, solito copiosius apponuntur. Nimirum hanc nobis copiam præstant, quæ pariter convenerunt sacrum videlicet tempus Quadragesimæ, & sacratissima dies Annuntiationis Dominicæ. Hodie enim in auribus nostris deprehensam in adulterio mulierem, indulgentia Redemptoris absolvit; hodie innoxium Susannæ sanguinem liberavit; hodie quoquè beatam Virginem singulari munere gratuita benedictionis implevit. Magnum convivium, ubi pariter nobis misericordia, iustitia, & gratia apponuntur. Nunquid non misericordia esca hominum, salutaris omnino & efficax ad medelam? Nunquid non etiam iustitia panis cordis? Et quidem optimè confirmans illud, utpote cibus solidus ad nutrimentum. Denique Beati qui esuriunt illum, quoniam ipsi saturabuntur.

Habitus est hic sermo, cū festum Annunc. incidet in Sabbatum tertium Quadr. quod die legitur historia Susannæ & Evang. de Adultera.

Cibus anime Misericordia, iustitia, gratia.